

mного trajno veljavnega, kakor so »Življenje Vazilija Tibejskega«, »Lazar«, »Tma«, deloma »Moji zapiski« in še nekaj krajših novel, a večina njegovega dela je izraz konfuznosti iskanja. A tudi v tem se je razodel umetnika, ki morda le preboleva krizo in ki zopet vstane v svoji življenjski svežosti. To vsaj kažejo njegova najnovejša dela, kjer se polagoma izgublja »tema duše« in kipi zdravo življenje. V »Povesti o sedmerih obešenih« že poganja pozitivna kal: ljubezen in prepričanje o moči za pravo spoznane ideje, v primeri s katero ni smrt nič strašnega. Istotako obetajo »Dnevi našega življenja« končno zmago zdravega nad ubogim življenjem.

Andrejevov pomen v drugi dobi njegovega delovanja je manj umetniški kot socialen. On je najbolj vneto izmed ruskih inteligentov zagrabil vprašanje o religiji in ga spravil v tir. Pregledal je bolno sedanost in se trudil izlečiti jo. Bodočnost odgovori, če se mu to poslej posreči. »Kako bi želeli, da bi on, ki se je v ruski revolucijski skupnosti prvi spomnil na Krista, tudi prvi prišel do Krista. Kako bi želeli, da bi pojmil — morebiti je pa to že pojmil —, da njegov »človek« sploh ni nadčlovek, ne titan, ne bogoborec, ampak majčken, gol otročiček, ki ga je materi ukradla zvita spaka. O, da bi tega otročička rešili iz opičjih krempljev!« (Merežkovski.)

NARTE VELIKONJA: IZPOVED.

I.

Tretješolec Ivan se je nagnil k sošolcu in zašepetal:

»Alfonz, zdaj si na vrsti.«

Nagovorjeni se je stresel. Vedno je bil nemiren pred izpovedjo. Z mrzlično natančnostjo je prebiral »ogledala« in si izpraševal vest v vročem pričakovanju. Stopil je k izpovednici. V kapeli je vladal mir; gojenci so klečali po klopeh in šepetali molitve. Slišal se je le tuptam zlog izpovednika. Skozi slikana okna je sijalo solnce, na vrtu se je glasil kos.

Alfonz je pokleknil in začel.

Stari izpovednik, malo gluhi in utrujeni od dolgega izpovedovanja, se je zgani.

»Tako!« je opomnil in pogledal temno skozi mrežo.

Alfonz se je zdrznil.

Izpovednik je podložil roko pod brado in vprašal:

»Kolikokrat?«

»Ne vem!«

»Tako! Grešiti si pa vedel!«

Deček je pomislil in v glavo mu je prihajalo vroče.

»No, kolikokrat?«

»Ne vem!« je zatrdil boječ. »Kdo ve natančno število!«

»Torej se nisi pripravil! Kdor se ne pripravi, ni vreden odveze.«

Po Alfonzu je zagorelo, čutil je, da se mu roke pote razburjenja in strahu.

Izpovednik je pomolčal, ponosljal in potrepljal s prsti po polici.

»Torej, reciva: dvakrat!«

»Večkrat!«

»Večkrat? Fant, kaj bo s teboj?!«

Pater je zakašljal razhujen in spet pomolčal; nato je dvignil glavo in rekel:

»No?«

»Ne vem!« je ponovil deček v zadregi.

»Predolgo se zamudim s teboj!«

Izpovednik se je premaknil in nato pristavil:

»Hitro!«

Alfonzu se je stisnilo srce, nič ni pomislil, temveč rekel:

»Petkrat!«

Ko se je dvignil, mu je bilo vroče, v glavo mu je tiščala kri; izpoved ga je izmučila. Pokleknil je v klop, pa je obstal sredi očenaša in se zgani, kakor bi ga kdo sunil. Potegnil je z roko preko čela, se stresel, ker je čutil mrz v udih, in pograbil katekizem, da bi pogledal »ogledalo vesti«. Iskal je in iskal, preletel naglo vsa vprašanja, a greha ni bilo nikjer zapisanega.

Odprl je nauk o izpovedi in bral določbo o številu. Kakor ozek pas ga je nekaj stisnilo preko prsi, zaprl je katekizem in obklečal za nekaj hipov na mestu. V kapeli ni mogel strpeti, spravil je knjigo pod klop in odšel. Vzel je iz pulta knjigo in sedel na svoj prostor. Pa ni bral, v glavi mu je brnelo, premislil je vse še enkrat in se slišal:

»Petkrat!«

V čelu mu je odgovarjalo:

»Ni res, ni res!«

Preračunal je in se spet vznemiril:

»Moj Bog, kdo je vedel, da je to tak greh!«

Naslonil se je na pult in zrl predse, dokler ni prišel Ivan. Ustavil se je ob pultu in vprašal:

»Kaj bereš?«

Začudil se je, ko je zagledal knjigo narobe pred njim. Alfonz pa se je ozrl:

»Nič!«

Ivan je sedel k njemu. Ko sta molčala nekaj časa, ga je prijel Alfonz za roko in rekel:

»Ti?«

Pogledal ga je, Alfonz je pomolčal, potegnil je z roko po njegovi in zajecjal:

»Ali —? Ah, nič!«

»Kaj ti je?«

Alfonz si je pokrili oči.

»Sam ne vem!« je rekel, spustil roko in odšel in sobe. Sedel je na vrtu na klop in se slišal razločno:

»Petkrat!«

Pred očmi mu je zamigljalo, v glavi je zaživela ostrá misel v besedi in ta beseda je bila zanj obsodba.

»Lagal sem; izpoved sem opravil nevredno,« si je rekel.

Čutil je, da ga je zbolelo ob strani. Sklonil se je, stisnil glavo med dlani in čutil, da ga nekaj peče v grlu. Ko ga je Ivan potrkal po rami, se je stresel in dvignil glavo.

»Alfonz, ali si bolan?«

»Pusti me!« je zaprosil. »Nisem.«

Ivan je prisedel in iskal besede. Črtal je z nožem v klop začetnico in po dolgem premolku rekel:

»Kaj ti je?«

»Nič!«

»Pa si vendar žalosten!«

»Pojdi, Ivan, pusti me!«

Zakril si je obraz in polpridušeno zajokal.

Ivan ga je gledal nekaj časa in zaprl nož; ko ga je vtaknil v žep, je prijel za njegovo roko in rekel mehko:

»Zakaj jočeš?«

Alfonz se je ozrl, vzkrlil z rokama in vzdihnil.

»Ti mi ne moreš pomagati!«

Ivan je vprašal skrbno:

»Ali je mama bolna?«

»Ne!«

Alfonz je naglo vstal. Spomin na mamo ga je zbedel. Stopil je k zidu, odkoder se je videlo morje. Na drugi strani zaliva so se dvigale gore v večernem solncu. Dobro je razločil belo piko vrh slemena; bila je njegova domača cerkev.

Omahnil je na zid, ob strani ga je zbedlo, da je zakril obraz.

»Mama moja!«

Ivan ga je gledal začudeno; ko se mu je približal, se je Alfonz okrenil in ga poklical.

»Ivan!«

»Kaj hočeš?«

Alfonz je umolknil, nato ga je prijel za roko in mu pogledal v oči.

»Ti ne veš!« ... je izpregovoril sunkoma in nato povetil glavo.

Nad njima so šumele oljike in pinije, na vodnjaku je škripalo vreteno. Mimo je pritekkel zaripljen deček in lovil žogo.

»Pojdimo se igrat!«

Alfonz je odmajal z glavo.

Tovariš ga je pogledal in vzkliknil:

»Saj se jočeš!«

Ivan ga je odrinil preč in rekel:

»Pojdi! — Igrat se ne gremo, izpoved je še.«

Alfonz se je obrnil in ju pustil sama; tovariša sta zrla osupla za njim.

Deček je stisnil žogo in vprašal:

»Kaj mu je?«

II.

Ko sta se razšla, je Ivan iskal Alfonza. Našel ga je na vrtu za kapelico. Rdečica okoli oči je pričala, da je jokal.

»Pojdiva igrat domino, Alfonz!«

»Ne, ne morem!«

»Povem prefektu, da si bolan. Spat pojdi!«

Obrnil se je, da bi odšel.

Alfonz je skočil za njim, ga prijel za rokav in zaprosil:

»Ne, Ivan; saj nisem bolan.«

»Pa se jočeš! — Ali ti je kdo umrl?«

Odmajal je z glavo, utrgal rožo ob poti ter jo zalučal čez zid, da je padla v morje. Sklonil se je in pokazal v valove.

»Tja dol bi skočil!«

Ivan se je nasmejál in rekel:

»Previsoko je; ubil bi se!«

»Ali pa utonil!« je pristavil Alfonz potihem in zaprl oči.

»Pa daj!«

»Ah, ne, ne!« je povzel. Vzdignil je glavo, kakor bi hotel nekaj reči, pa je zamahnil z roko in pristavil:

»A — kaj!« ...

»Kako si čuden! — Pojdiva v učilnico.«

»Ne!«

»Pa ostani tu!«

Ivan je utrgal lovorov list in hotel oditi.

»Kdo bo tukaj!«

Ko je odprl vrata, ga je Alfonz poklical:

»Ivan, pridi nazaj!«

»Mene zebe! Pojdi ti z menoj.«
»Ne, Ivan, ubogaj; povem ti nekaj.«
Ivan se je vrnil. Ko je stal ob njem, je Alfonz molčal.

»No?«
Pripognil se je in zajeceljal:
»Saj ne poveš nikomur.«
»Ne, molčal bom.«
»Daj mi roko!«
Segla sta si v roko in umolknila. Ivan ga je pustil in vprašal:
»Kaj poveš?«
»Pusti me, Ivan; težko mi je.«
»Potem pa ohrani zase in me ne kliči nazaj, objokanec!«

Užaljen se je obrnil, Alfonz pa ga je prijel tesno za roko, povlekel k zidu in vzkliknil:

»Ivan, tja dol skočim!«
Ivan se je hotel nasmejati, pa se je ustrašil prijateljevega obraza, ki je ves gorel.
»Zakaj?« je naglo vprašal. »Za božjo voljo, kaj ti je vendar?«

Alfonz je izpustil roko, sedel na stopnico in zaihtel. Dvignil je roko, kakor bi hotel čez morje, in dahnil:

»Izpoved sem opravil neveljavno.« Ko je izrekel, so mu omahnile roke na kolena, le oči so mu gorele.

Ivan je osupnil in po premolku počasi vprašal:
»Ali res?«

»Res!«
Alfonz je skočil pokoncu in se oprijel zidu.
»Ivan! Jaz skočim tja dol!«
»Potem ne bo popravljeno.«

Alfonz je povetil glavo in vzdihnil:
»Moj Bog!«

Ivan je pomolčal in nato naglo rekel:
»Alfonz, saj so izpovedniki še v kapeli; teci!«
Stresel se je in vprašal:
»Ali je še čas?«
»Šel!«

Alfonz je vzdihnil in pogledal hvaležno proti nebu, nato si je obrisal solze in odhitel. Brzel je skozi vrt, po koridorju, do učilnice, mimo stolov in miz do kapele. Ko je odprl vrata, sta odhajala izpovednika skozi glavni vhod... Oprijel se je zidu, pred očmi se mu je napravila tema, koleno mu je klecnilo, da je moral sestiti.

»Prepozno!«
Obsedel je nepremično. Zdajpazdaj mu je krčevit sunek pretresel ude.

Mir je vladal v poslopju, mir v koridorju; samo sestri-usmiljenki je rožljala svetinja ob debelih jaгодah. Na hodnike je padal mrak.

Ivan je prišel in ga zagledal na klopi.
»Ali si bil?«
»Ne!«
»Zakaj ne?« je vprašal osuplo in razdraženo, kakor bi mu hotel očitati.

»Šli so že!«
Obstal je, nato ga prijel za ramo in rekel proseče:

»Pojdi k ravnatelju.«
Alfonz se je stresel.
»Hud bi bil; bojim se!«
V koridor je legel mrak. Rdeča svetloba se je kradla skozi šipo iz kapele. Po stopnicah sta slišala korake.

»Ravnatelj gre!« je rekel Ivan.
»Pojdiva!«
»Ne, povej mu!«
Prijel ga je za roko in poudaril:
»Drugače povem jaz!«
Alfonz se je vzpel in rekel:
»Ivan! — Ne!«
»Moram!«

Alfonz ga je prijel za rokav in pritisnil roko na prsi.

»Ne smeš!«
Ravnatelj je potegnil za zvonec. Ko je odzvonil, ju je zapazil na klopi.

»Kaj delata vidva tu v temi!?«
Ivan je povzel besedo.
»Prosim, gospod ravnatelj, Alfonz...«
»No, seveda; zdaj vališ krivdo na drugega.

Molči!«
»Ne, ne!«... je zajeceljal.
»Tiho!«

Ivan je umolknil in povetil glavo.
»Blagoslov je; pojdita ministrirat!«
Odprl jima je vrata v zakristijo in ju potisnil pred seboj. Oblekla sta se; Alfonz je prijel kadilnico, Ivan je nesel obredno knjigo.

III.

Sveča je gorela pri sveči; med pomladnim cvetjem se je dvigalo kadilo pred oltarjem. Gोजenci so se smehljali sreče in zadovoljstva. Vse je bilo praznično, smehljale so se še podobe križevega pota. Sveti Andrej na oltarju ni gledal več temno izpod košatih obrvi, kakor ponavadi, zvečer po izpovedi se mu je zjasnilo čelo in gube so izgubile.

»Gospod, usmili se nas!«
Alfonz se je stresel in ponavljal za ravnateljem.

Ravnatelj je molil:

»Sveta Trojica, en sam Bog!«

»Prosi za nas!«

Ravnatelj ga je pogledal in zašepetal:

»Pazi!«

Ivan je slišal opomin in se ozrl proti desni strani, kjer je Alfonz cingljaj s kadilnico.

Zbor je pel.

»Gospod, usmili se nas!«

Alfonz ni odnesel kadilnice v zakristijo; za-topljen v svoje misli, je cingljaj ž njo, dokler ni zapazil, da mu Ivan nekaj kaže. Odkril jo je in jo ponudil ravnatelju.

»Kaj delaš?!«

Strogo ga je pogledal in pristavil:

»Pazi!«

Alfonz se je zmedel, vprl prestrašeno oči v ravnatelja in obstal.

»Nesi vendar ven!« mu je šepnil za hrbtom nekdo. Dvignil se je nerodno, da je skoraj raz-tresel oglje. Rdeč v obraz se je vrnil pred oltar, kjer je trdo pokleknil na stopnico.

Njegove misli so bile kakor uklenjene, slišal je le svoj glas:

»Petkrat!«

In odgovor:

»Ni res, ni res!«

Ivan se je ozrl parkrat po njem in videl, da se mu blesti solza v očeh. Zasmilil se mu je. Ko je mislil nanj, se je zdrzil ob vprašanju:

»Bogve, ali pojde jutri k obhajilu?«

Sklenil je, da ga pregovori po blagoslovu, a misel mu ni dala miru.

Alfonz je pa poslušal kakor v polsnu litanije:

»Mati Odrešenikova.«

Oltar je zaplesal parkrat pred njegovimi očmi; dihal je globoko, da se je spet zavedel.

»Kraljica angelov...«

Zbor je pel; Alfonzu se je zdelo, da je na oltarju dvoje monštranc, čutil je, da mu gine kri iz lic, preko čela mu je prihajal mraz. Godba in petje sta ga prevzela. Zbor je pel žarečih lic in glasnih grl. Alfonz ni čutil več samega sebe.

Ko je ravnatelj iztegnil roko po knjigi, ki jo je položil na Alfonzovo stran, je tiščal Alfonz tesno sklenjeni roki na prsih in se ni ganil.

»Ali spiš?«

Alfonz se je zbudil in ozrl.

»Knjigo!«

Vstal je; mislil je, da mora po kadilnico.

Ravnatelj je ponovil:

»Knjigo!«

Pokleknil je nazaj; ko se je sklonil po knjigo, mu je zaplesalo pred očmi, omahnil je in padel na obraz.

»Ivan!« — —

Kaj se je zgodilo, ni vedel; zavedel se je šele na postelji. Pred njim sta bila usmiljenka in do-mači zdravnik.

»Hipen živčen napad; v kapeli je težak vzduh po cvetju. Jutri bo že zdrav.«

Začel se je spominjati vsega. Počasi, počasi so se vračale misli, dokler se ni spomnil izpovedi. Na rami je začutil breme, okoli srca mu je ležal leden obroč...

Ravnatelj je po večerji poklical Ivana k sebi in ga vprašal:

»Vidva sta vedno skupaj; kod sta hodila danes?«

Bal se je ravnatelja, pogledal ga je plašno in boječe rekel:

»Na vrtu.«

»Kaj sta delala?«

»Gledala sva morje!« je dejal počasi.

»Ali je hotel iti domov?«

»Ne vem!«

»To ni prav, da sanjarita in stojita ob morju. Vajino prijateljstvo mi ne ugaja. Sanjarjenje škodi.«

Ivan je povedal glavo. Parkrat je že mislil povedati, kaj je Alfonzu, pa se je spet zbal. Ko je zamahnil ravnatelj z roko, se je priklonil in rekel:

»Zbogom!«

Vrh stopnic pa je dvignil sklenjeni roki proti nebu in vzdihnil:

»Hvala Bogu; vsaj k obhajilu ne pojde jutri!«

IV.

Alfonz je ležal v bolniški sobi; skozi okno so prihajali glasovi slavca. Vstal je, odprl je okno in se zazrl v večer. Konvikt je ležal na obali, od dveh strani ga je obdajalo morje. Skozi okno je videl v daljavi mežikajoč svetilnik.

Težko je bilo dečku pri srcu; strah ga je bilo osamelosti, v prsih ga je nekaj tiščalo, v glavi so se mu križale misli.

»Ušel bi!« je rekel polglasno. A kam, ker ladja ne gre. — Pritisnil je vroče čelo na šipo, mrzlo steklo mu je dobro delo. Razgalil je srajco in pritisnil še prsi na mrzel kamen.

Spet je slišal svojo besedo:

»Petkrat!«

In nato lasten odgovor:

»Ni res, ni res!«

»Moj Bog!«

Slonel je na mrzlem kamenu in mižal, dokler ga ni zazeblo v hrbet; srajca je bila mokra in se ga je držala.

Zlezal je v posteljo in pustil okno odprto. Zatisnil je oči, da bi spal. Slišal je, kako so v daljavi butali valovi ob skalo. V sobi pa je dišalo po octu in zdravilih. Tiščal je oči in zdelo se mu je, da pada in pada. Opotekel se je, prijel za posteljo in se zdramil. Vroče mu je bilo, da je vrigel odejo raz sebe.

»Moj Bog!«

Vstal je, se oblekel in odšel bos po kamenitem tlaku. Dve ponočni luči sta goreli na hodniku ter dvigali in preganjali sence po kotih.

Taval je dalje in šel v veliko spalnico; njegova postelja je bila pogrnjena. Gojenci so spali: mali Bazilko je ležal sključen in držal palec v ustih, tam v kotu je mahnil parkrat z roko nekdo, Ciril se je držal na smeh, Dolfe je tiščal polno slame v pesti in je nekaj mrmral.

Alfonzu se je zdelo, da tudi Ivan spi. Legel je za trenutek na svojo posteljo. Olnjata leščerba je trepetala sredi sobe; vzduh mu je del težko. Vstal je spet in šel počasi in tiho mimo ravnateljve sobe po hodnikih in stopnicah v kapelo.

V kapeli je bil mrak. Pred oltarjem je gorela večna luč; rdeč soj je ožarjal stene in kip Matere božje.

Pokleknil je v klop in hotel moliti. Večna luč ga je motila; da je ni videl, je pokleknil na stopnico pred oltarjem. Ostal je na mestu in zrl Mariji v obraz.

Dolgo je tako klečal. Čutil se je skoro zadovoljnega, zdelo se mu je, da mu je vse lažje okoli srca. Vstal je, splezal na klop, ki jo je primaknil k oltarju, pokleknil na oltarno mizo in potegnil nase kip, da bi ga poljubil.

»Marija, mati moja!«

Naenkrat se je opotekel, soha je padla na oltarno mizo, sam pa je omahnil na tla. Vzdignil se je prestrašen in bežal iz kapele.

»Kaj sem storil?«

Bežal je po hodniku, skozi veliko spalnico, od tam v bolniško sobo. Oblečen je legel na posteljo, pritisnil obe roki na čelo in zajokal:

»Kaj sem storil?«

Tesno mu je bilo pri srcu. Zunaj je slišal morje. Vstal je in pogledal skozi okno; mesec je svetil na bližnje školje sredi morja, pene so se belile na valovih.

»Ven pojdem!«

Odrpl je vrata, šel spet po koridorju, skočil skozi okno v pritličju, odbrzel nato za kapelo po stezi navzgor in se naslonil na zid. Nekaj časa je gledal nepremično na morje. Tam v daljavi je zablestelo kakor bel golob; ladja je plavala po zalivu.

»Alfonz!«

Za seboj je zaslišal rahel glas in se preplašeno ozrl.

»Zakaj ne spiš?«

Ivan je stal golorok ob njem; njegova srajca se je belila v mesečini.

»Ne morem!«

»Dvakrat si šel skozi spalnico nocoj; zakaj si drugič tako bežal?«

Osupnil je.

»Ali nisi spal?«

»Ne, videl sem te; videl sem te, kako si skočil skozi okno. Pojdi nazaj!«

Ivan ni povedal, da se je bal zanj, ko je tekel po vrtu.

»Ne!«

»Poslušaj in pojdi!«

»Ne grem!«

»Kaj pa boš tukaj?«

»Nič!«

Glas mu je zastal in v grlu ga je stisnilo.

»Alfonz, nekaj bi ti rad rekel.«

Ozrl se je vanj.

»Jutri ne pristopiš k obhajilu, kajne?«

Alfonz je onemel; na to ni mislil.

»Kaj bo rekel ravnatelj?« je vprašal po premolku.

Ivan ga je prijel za obe roki in ga zaprosil:

»Alfonz, saj ne pojdeš?«

»Ne!« je rekel naglo. »Zdaj me pusti.«

Ivan se je oddaljil, pogledal je sredi steze nazaj in videl, kako je prijatelj sedel na zid. Pospešil je korak in zaklical:

»Alfonz, ti si ob pamet!«

»Pusti me!«

Ivan ga je prijel pod pazduho in ga povlekel nazaj. Alfonz se je otepal, pa tovariš je bil močnejši.

»Z menoj pojdi!«

»Pusti me! Tja dol skočim, da bo vsega konec!«

Ivan se je uprl in ga povlekel nazaj na tla.

»Ti si bolan! Pojdi spat!«

»Ne!«

»Alfonz — glej, kaj bi rekla mama!«

Deček se je sključil, zdrknil nato na kolena in zajeceljal jokaje:

»Mama!«

Ivan ga je prijel pod pazduho in ga dvignil.

»Pojdi! Jutri pojdeš k izpovedi in vse bo spet dobro.«

Ko se mu je naslonil na ramo, mu je dahnil:

»Ivan, kaj bi rekla mama?«

Oprl ga je in spravil skozi okno nazaj na

hodnik in od tam v bolniško sobo. Položil ga je rahlo na posteljo, obrnil ključ v vratih, vtaknil ga v žep in legel oblečen sam na drugo posteljo v kotu.

Alfonz pa je ležal na obrazu in ihtel:

»Mama moja...«

Zunaj je svetil mesec na morje in na bele školje v zalivu, skozi pinije in oljike je šumel veter. Zdajpazdaj so udarili v daljavi valovi ob školj; zdelo se je, kakor bi se podrla groblja.

V.

Ko se je zdanilo, je Ivan vstal, odklenil in odšel v svojo posteljo. Alfonz je spal, zbudil se je, ko je prišla usmiljenka v sobo.

»Ali vstanete k maši?«

»Vstanem!«

Oblekel se je in umil; v glavi mu je šumelo, v udih je ležala utrujenost.

V veliki spalnici je ravnatelj izpraševal, kdo je bil ponoči v kapeli. Sestre-usmiljenke so našle prevrnjen kip na oltarju.

Nadzornik spalnice je povedal, da je prišel Ivan zjutraj oblečen v sobo.

»Ali si bil ti?«

Ravnatelj ga je premeril in poudaril vsako besedo.

»Ne!«

Deček je v zadregi povetil oči in si obrisal solzo.

»Kje pa si bil?«

»Zunaj!«

»Kje zunaj?«

Ni hotel povedati, kaj je delal Alfonz na vrtu, zato je molčal.

»Kaj si delal zunaj?«

»Zdelo se mi je, da je Alfonzu slabo.«

»Kako si to vedel?«

»Odprl je vrata in sem ga slišal.«

Ravnatelj je pogledal jezno in rekel:

»Kaj imata vedno skupaj?«

Povesil je glavo in pripomnil boječe:

»Bolan je!«

Solze so mu zdrknile po licu. Ravnatelj jih je zapazil in pristavil:

»Torej nisi bil v kapeli?«

»Ne!«

»Zdaj pojdi! — Po maši prideta z Alfonzom k meni.«

Na hodniku pred kapelo je zagledal Alfonza.

»Ali si boljši?«

»Sem.«

»Potem prideš k meni z Ivanom.«

Alfonz je prebledel in prikimal.

Ko je Ivan pokleknil v klop, je Alfonz že klečal pred njim; pripognil se je čez klop k njemu in zašepetal:

»Potem poveš ravnatelju vse.«

Alfonz se je zdrznil. Zaživel je spet v njem vse. Kaj bo, če pove vse? — Kaj si bo mislil ravnatelj, kaj bo rekla mama? Zazdelo se mu je spet vse tesno in kakor močno kladivo mu je bila na ušesa njegova lastna beseda:

»Petkrat!«

Toliko je počakal, da so zmolili jutranjo molitev, potem je vstal in odšel iz kapele. Hitel je naglo po vrtu navzgor in se naslonil za hip na zid.

Spodaj je bilo morje v jutranjem solncu, bilo in pljuskalo je v breg. Preko zaliva so se svetli-kali galebi v solnčnem svitu, v vejah oljik in pinijskih se je lovila svetloba.

Dušilo ga je, postajalo mu je temno pred očmi, naslonil je glavo med roke in zajokal...

Ivan ga je videl, kako je šel skozi vrata. Ozrl se je in ga zapazil skozi zadnje okno v kapeli, ko je hitel po stezi.

V glavo mu je šinila misel, ki ga je navdala s strahom; nič ni pomislil, temveč naglo vstal in odhitel za njim. Ko ga je prijel za ramo, se je Alfonz stresel.

»Pusti me!«

»Ne, dokler ne greš od zidu!«

»Ivan, prosim te, pojdi; meni je težko.«

»Pojdi z menoj!«

Alfonz ga je pahnil od sebe in rekel:

»Meni ne bo nihče ukazoval!«

Ivan ga je spet prijel za roko:

»Ti si bolan; pojdi!«

Ozrl se je in se pripognil za grm.

»Hiti, ravnatelj gre!«

Po poti je prišel ravnatelj in ju strogo pogledal.

»Že zopet skupaj!?«

Ivan je v zadregi utrgal list od vrtnice in ga pomel med prsti, Alfonz pa je povetil pogled. Ko ga je ravnatelj vprašal: »Ali ti je slabo?« je zanikal in odmajal z glavo.

Ravnatelj se je razhudil in ju prijel za ramo.

»Čemu se torej potikata po vrtu, ko je v kapeli maša?«

Molčala sta.

Ravnatelj si je domislil in vprašal:

»Ali ne mislita iti k obhajilu?«

Ivan je prikimal, Alfonz se je spomnil Ivanovih besed in je prebledel.

»Pojdita torej!«

Zdelo se jima je, da glas ni več tako strog. Ko sta hotela odbežati, je še pripomnil:

»Potem pridita k meni!«

Hitela sta nazaj v kapelo, gojenci so se radovedno ozrli, ko sta odprla vrata. — Za njima je prišel ravnatelj.

Pokleknila sta vsak na svoje mesto in poiskala molitvenik.

Alfonz ni mogel moliti, položil je knjižico predse in se zamislil. Ko se je zganil, mu je zopet segla roka po knjigi, naglo je odprl »ogledalo«, nato določbe o izpovedi; kmalu nato se zopet ni zavedal več, česa išče. Za seboj je slišal, da nekdo rožlja z molkom, poiskal je tudi sam svojega in se prekrizal, pa se je kmalu razmislil; roke so mu omahnile in pozabil je, kaj moli.

Ko je pozvonilo k obhajilu, sta se stresla oba. Ivan je opazil, da se Alfonz nemirno premika. Ko je prišla vrsta nanj, da bi stopil pred oltar, se je sklonil naprej in mu zašepetal na uho.

»Ostani!«

Alfonz se je zdrznil in se ozrl. Zapazil je, da je postal ravnatelj pozoren. Čelo se mu je za hip orosilo, nato je pokimal in dahnil:

»Ravnatelj gleda!« ...

Ivan je ponovil:

»Ostani, ne hodi!«

Alfonzu je leglo breme na rame, roke so postale svinčene; zdelo se mu je, kakor bi hotela glava pasti skozi dlani na klečalnik.

»Kaj bo rekel ravnatelj?« mu je šinilo na misel, pa si ni mogel določno odgovoriti. Zdelo se

mu je, da je v megli, kjer ni smeri. Le v daljavi je slišal glas:

»Petkrat!«

Ozrl se je zopet preplašeno nazaj in obstal nepremično, čeravno mu je sosed na levi rekel:

»Pojdi naprej!«

Ker se ni zganil, mu je vsa vrsta iz klopi šla čez noge, parkrat so ga sunili s komolcem, pa se ni odmaknil.

Začutil je, da je sam v klopi. Obšlo ga je tesno čuvstvo osamelosti, kakor bi bil sam sredi morja. V prsih ga je nekaj stisnilo, da je vstal. Dvignil se je in odšel bled pred oltar.

Ko se je Ivan vrnil na svoj prostor, je zagledal pred seboj prazno klop. V srcu ga je zbolel neznan občutek. Pogledal je proti obhajilni mizi in videl, da kleči Alfonz v gruči pred njo. Ravno takrat je vstajal, da poklekne na stopnico.

V Ivanu je kri za hip zastala in nato udarila v glavo, da je začutil omotico v pričakovanju tesne groze.

»Moj Bog!«

Pretreslo ga je, planil je pokoncu, hitel pred oltar, sunil par klečečih tovarišev v stran, da se je preril do stopnice. Alfonz je že držal prt v roki, ko mu ga je Ivan iztrgal in ga sunkoma potegnil nazaj.

»Ne, Alfonz, ne smeš!« je rekel skoro glasno in dvignil roko, kakor bi mu hotel zapreti usta z dlanjo. V kapeli je zavladala za hip strašna tišina.

DR. A. BREZNIK: RAZVOJ NOVEJŠE SLOVENSKE PISAVE PA LEVČEV PRAVOPIS.

[Dalje.]

Ako navedemo še dve, tri malenkosti, smo z etimologičnimi oblikami, ki so se v tej dobi sprejele, pri kraju. Omeniti bi bilo, da se je za stalno sprejela etimologična oblika ponedeljek. Ta oblika se je sicer ohranila še iz prvih časov naše pisave, ali rabila se je le sporadično. Dasi neznana tudi v naši dobi Novicam in Glasniku ni bila,¹ sta ji pripomogla do zmage Levstik in Jurčič, ki sta jo začela stalno pisati v Napreju, oziroma v Desetem bratu.² V dobi Stritarjevega Zvona se je splošno sprejela. Poslej velja ta oblika za edino pravilno, dasi je oblika pondeljek tudi jako stara, ker se nahaja

¹ Nov. 1843, 7; 1854, 48, 172; Raič: 1860, 317. Glas. 1. zv. 130 (Jenko).

² Naprej: 160, 213 itd.; Des. br.: 107 itd.

že v mlajših staroslovenskih spomenikih in se rabi tudi v češčini (pondělí). Ali v pisavi velja: *quieta non movere!* —

Dalje se je dodobra utrdila oblika prosinec, ki je izpodrinila že dolgo časa rabljeno varianto prosenec, katera se je stalno pisala v Noviški dobi. L. 1849. je znani poznejši ravnatelj ljubljanske realke M. Peternel v članku Ktere iména mescov so prave¹ prvi v Novicah pisal obliko prosinec. Proti njemu pa se je oglasil Ravnikar-Požencan, češ da govori etimologija za pisavo prosenc: »Beseda prosenc pride od besede proso in pomeni prosén kruh, kteriga so nekđaj Slovenci namest pšeničniga popèrtnika od 25. decembra do osmine

¹ Nov. 1849, 8, 13.